

На основу члана 107. став 5. Закона о осигурању ("Службени гласник РС", бр. 55/2004), гувернер Народне банке Србије доноси

О Д Л У К У
О БЛИЖИМ КРИТЕРИЈУМИМА И НАЧИНУ ОБРАЧУНАВАЊА
РЕЗЕРВИ ЗА ИЗРАВНАЊЕ РИЗИКА

1. Овом одлуком прописују се ближи критеријуми и начин обрачунавања резерви за изравнање ризика, односно израчунавање горње границе обавезе за формирање тих резерви, обрачун износа, као и повећање и смањење ових резерви, основни подаци за израчунавање годишњих меродавних техничких резултата и стандардних одступања тих резултата од просечног меродавног техничког резултата посматраног периода – за сваку врсту неживотног осигурања.

2. Поједини изрази у смислу ове одлуке имају следећа значења:

1) *посматрани период* је период за који се утврђују технички резултати и стандардно одступање тих резултата од просечног техничког резултата у појединој врсти неживотних осигурања и мора обухватати најмање десет година, осим ако су одступања ризика у том периоду знатнија у односу на просечни меродавни технички резултат у тој врсти неживотних осигурања, када може бити и дужи;

2) *годишњи меродавни технички резултат* јесте количник меродавних штета и меродавних техничких премија у самопридржају у тој години, исказан као децимални број заокружен на четири децимале;

3) *просечни меродавни технички резултат у посматраном периоду* је аритметичка средина годишњих меродавних техничких резултата у посматраном периоду;

4) *меродавна техничка премија у самопридржају*, и то у свакој врсти неживотних осигурања и укупно за све врсте, јесте техничка премија у самопридржају остварена у текућој години, увећана за износ техничке преносне премије у самопридржају обрачунате на крају претходне године и умањена за износ техничке преносне премије у самопридржају обрачунате на крају текуће године;

5) *меродавне штете у самопридржају*, и то у свакој врсти неживотних осигурања и укупно за све врсте, јесу укупно решене штете у самопридржају у току текуће године, увећане за износ укупно резервисаних штета у самопридржају на крају текуће године и умањене за износ резервисаних штета у самопридржају на крају претходне године и за износ наплаћених регреса у току текуће године. Меродавне штете садрже и трошкове у вези с решавањем и исплатом тих штета;

6) *техничка премија у самопридржају* је техничка премија сопственог портфеља, увећана за техничку премију која се односи на премију примљену у саосигурање и умањена за техничку премију пренету у саосигурање и реосигурање;

7) *штете у самопридржају* су штете сопственог портфеља, увећане за штете по основу примљених саосигурања и умањене за штете пренете у саосигурање и реосигурање;

8) *текућа година* је период од 1. јануара до 31. децембра године за коју се врши обрачун резерви за изравнање ризика.

Изузетно од става 1. одредба под 1 ове тачке: а) за друштва за осигурање која су до дана ступања на снагу ове одлуке пословала по Закону о осигурање имовине и лица ("Службени лист СРЈ", бр. 30/96, 57/98, 53/99 и 55/99) дуже од пет година – *посматрани период* за први обрачун, почев од 31. децембра 2005. године, јесте период од последњих пет година, укључујући и 2005. годину, с тим да се за сваки наредни обрачун посматрани период увећава за по једну годину до периода од десет или више година, а б) за друштва за осигурање која су по истом закону пословала краће од пет година, као и за друштва за осигурање која су основана по Закону о осигурању – *посматрани период* за први обрачун, почев од 31. децембра 2005. године, јесте период од дана оснивања до дана обрачуна резерви за изравнање ризика, с тим да се за сваки наредни обрачун посматрани период увећава за по једну годину до периода од десет или више година.

3. Резерве за изравнање ризика образују се на основу стандардног одступања годишњих меродавних техничких резултата од просечног меродавног техничког резултата у посматраном периоду – за сваку врсту неживотних осигурања (у даљем тексту: стандардно одступање).

Основицу за обрачунавање резерви за изравнање ризика чине техничка премија у самопридржају остварена у текућој години и стандардно одступање.

4. Друштво за осигурање (у даљем тексту: друштво) дужно је да образује резерве за изравнање ризика у складу с тач. 9. и 10. ове одлуке ако је стандардно одступање најмање 0,05 или је годишњи меродавни технички резултат у том периоду за ту врсту осигурања најмање једанпут био већи од 1.

Ако у датој врсти осигурања није испуњен ниједан од услова из става 1. ове тачке, резерве за изравнање ризика те врсте осигурања образоване у складу са овом одлуком друштво смањује за по једну петину на крају сваке године у наредних пет година, укључујући и годину у којој је утврђено да није испуњен ниједан услов из тог става.

5. Резерве за изравнање ризика обрачунавају се са стањем на дан 31. децембра текуће године.

6. Просечан меродавни технички резултат и стандардно одступање израчунавају се применом следеће статистичке формуле за аритметичку средину, односно за стандардно одступање:

$$\bar{x}_j = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_{ij}, \text{ односно } s_{(x_{ij})_j} = \sqrt{\frac{1}{n-1} \sum_{i=1}^n (x_{ij} - \bar{x}_j)^2}, \text{ при чему је}$$

j – врста осигурања ($j=1,2,3,\dots,19$),

n – посматрани период ($i=1,2,3,\dots,n$),

$\bar{x}_j$ – просечан меродавни технички резултат у врсти осигурања j у посматраном периоду,

$s_{(x_{ij})_j}$ – стандардно одступање засновано на узорку,

x_{ij} – годишњи меродавни технички резултат у врсти осигурања j у години i .

Просечан меродавни технички резултат и стандардно одступање исказују се као децимални бројеви, заокружени на четири децимале.

Годишњи и просечни меродавни технички резултати и одговарајућа стандардна одступања утврђују се само 31. децембра у годинама посматраног периода.

7. Горња граница обавезе образовања резерви за изравнање ризика на дан 31. децембра јесте:

1) код осигурања кредита, осигурања јемства и осигурања финансијских губитака, као и код осталих осигурања имовине – производ троструког стандардног одступања и одговарајуће годишње техничке премије у самопридржају остварене у текућој години;

2) код осигурања имовине од пожара и других опасности, осигурања шинских возила, осигурања пловних објеката, осигурања ваздухоплова, осигурања робе у превозу, осигурања од опште одговорности и осигурања од одговорности због употребе ваздухоплова – производ двоструког стандардног одступања и одговарајуће годишње техничке премије у самопридржају остварене у текућој години;

3) код осигурања моторних возила и осигурања од одговорности због употребе моторних возила – производ једног и по стандардног одступања и одговарајуће годишње техничке премије у самопридржају остварене у текућој години;

4) код осигурања од последица незгоде, добровољног здравственог осигурања, осигурања од одговорности због употребе пловних објеката, осигурања трошкова правне заштите, осигурања помоћи на путовању и код других врста неживотних осигурања – производ једног стандардног одступања и одговарајуће годишње техничке премије у самопридржају остварене у текућој години.

9. Друштво је обавезно да код сваког обрачуна повећава резерве за изравнање ризика за 3,5% горње границе израчунате по одредбама тачке 7. ове одлуке све док се не достигне горња граница.

Друштво је обавезно да код сваког обрачуна додатно повећава резерве за изравнање ризика у свакој врсти осигурања у којој је годишњи меродавни технички резултат те врсте осигурања у текућој години мањи од просечног меродавног техничког резултата исте врсте осигурања у посматраном периоду.

Додатно повећање резерви за изравнање ризика израчунава се као производ разлике између просечног меродавног техничког резултата и годишњег меродавног техничког резултата текуће године, с једне стране, и техничке премије у самопридржају остварене у текућој години те врсте осигурања, с друге.

У случају да је разлика из става 3. ове тачке већа од 0,07, додатно повећање из тог става израчунава се тако што се техничка премија у самопридржају остварена у текућој години помножи с 0,07.

Резерва за изравнање ризика се повећава у складу са овом тачком све док се не достигне горња граница из тачке 7. ове одлуке.

10. Друштво је обавезно да код обрачуна смањи резерве за изравнање ризика ако је годишњи меродавни технички резултат у текућој години већи од просечног меродавног техничког резултата у посматраном периоду.

Смањење из става 1. ове тачке израчунава се тако што се разлика између годишњег меродавног техничког резултата у текућој години и просечног меродавног техничког резултата у посматраном периоду помножи с техничком премијом у самопридржају оствареној у текућој години за дату врсту осигурања.

Смањење из ове тачке врши се после обрачунатог повећања резерви за изравнање ризика из тачке 9. став 1. ове одлуке.

12. Обрачун годишњих и просечних меродавних техничких резултата и стандардног одступања, друштво исказује на посебном обрасцу – Образац ТР.

Обрачун резерви за изравнање ризика друштво исказује на Обрасцу РЗИР.

13. Друштво је обавезно да Образац ТР и Образац РЗИР Народној банци Србије доставља у року прописаном одлуком којом се уређује садржина података које друштво за осигурање доставља Народној банци Србије и начин и рокови достављања тих података.

14. Одредбе тач. 9. и 10. ове одлуке примењују се у случају да постоји обавеза образовања резерви за изравнање ризика према одредби тачке 4. став 1. те одлуке.

15. Обрасци из ове одлуке, као и Нумерички пример обрачуна резерви за изравнање ризика (Прилог 1), одштампани су уз ову одлуку и њен су саставни део.

17. Ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику РС".

О. бр. 8
11. фебруара 2005. године
Београд

Г у в е р н е р
Народне банке Србије
Радован Јелашић, с.р.

Годишњи и просечни меродавни технички резултати и стандардно одступање

Шифра	Врста осигурања (j)	Годишњи меродавни технички резултат (x_{ij}) у години									Просечан меродавни технички резултат посматраног периода $\bar{x}_j$	Стандардно одступање $S_{(x_{ij})_j}$
		...	n-9	...	n-5	n-4	n-3	n-2	n-1	n		
		1	2	3	4	5	6	7	8	9		
01	Осигурање од последица незгоде											
02	Добровољно здравствено осигурање											
03	Осигурање моторних возила											
04	Осигурање шинских возила											
05	Осигурање ваздухоплова											
06	Осигурање пловних објеката											
07	Осигурање робе у превозу											
08	Осигурање имовине од пожара и других опасности											
09	Остала осигурања имовине											
10	Осигурање од одговорности због употребе моторних возила											
11	Осигурање од одговорности због употребе ваздухоплова											
12	Осигурање од одговорности због употребе пловних објеката											
13	Осигурање од опште одговорности											
14	Осигурање кредита											
15	Осигурање јемства											
16	Осигурање финансијских губитака											
17	Осигурање трошкова правне заштите											
18	Осигурање помоћи на путовању											
19	Друге врсте неживотних осигурања											

Напомена: У овом се обрасцу годишњим меродавним техничким резултатима сваке наредне године додаје годишњи меродавни технички резултат текуће године и, ако је прекорачен посматрани период, изоставља се најстарији годишњи меродавни технички резултат. Затим се израчунавају просечан меродавни технички резултат у посматраном периоду (колона 10) и стандардно одступање (колона 11).

У случају да је меродавна техничка премија у самопридржају неке од година једнака нули (0), за годишњи меродавни технички резултат те године узима се вредност нула (0).

Образац РЗИР

Обрачун резерви за изравнање ризика

(износи у динарима)

Шифра	Врста осигурања (j)	Техничка премија у самопридржају текуће године	Стандардно одступање $S_{(x_{ij})_j}$	Број стандардних одступања из тачке 7. ове одлуке	Горња граница обавезе образовања резерви за изравнање ризика из тачке 7. ове одлуке (1x2x3)	Просечан меродавни технички резултат посматраног периода	Годишњи меродавни технички резултат текуће године	Стање резерви за изравнање ризика на почетку текуће године	Повећање резерви према тачки 9. став 1. ове одлуке (0,035x4)	Додатно повећање резерви према тачки 9. став 2. ове одлуке	Смањење резерви према тачки 10, односно тачки 4. став 2. ове одлуке	Стање резерви на крају текуће године (7+8+9- 10)
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
01	Осигурање од последица незгоде			1								
02	Добровољно здравствено осигурање			1								
03	Осигурање моторних возила			1,5								
04	Осигурање шинских возила			2								
05	Осигурање ваздухоплова			2								
06	Осигурање пловних објеката			2								
07	Осигурање робе у превозу			2								
08	Осигурање имовине од пожара и других опасности			2								
09	Остала осигурања имовине			3								
10	Осигурање од одговорности због употребе моторних возила			1,5								
11	Осигурање од одговорности због употребе ваздухоплова			2								
12	Осигурање од одговорности због употребе пловних објеката			1								
13	Осигурање од опште одговорности			2								
14	Осигурање кредита			3								
15	Осигурање јемства			3								
16	Осигурање финансијских губитака			3								
17	Осигурање трошкова правне заштите			1								
18	Осигурање помоћи на путовању			1								
19	Друге врсте неживотних осигурања			1								
У К У П Н О			xxxxx	xxxxxxxx	xxxxxxxxx	xxxxxxxxx	xxxxxxxxx		xxxxxxxxx	xxxxxxxxx	xxxxxxxxx	

Упутство за попуњавање Обрасца РЗИР

У колону 1 уноси се износ техничке премије у самопридржају текуће године.

У колону 2 се из Обрасца ТР преноси стандардно одступање из колоне 11.

У колону 4 уноси се производ техничке премије у самопридржају у текућој години, стандардног одступања и припадајућег броја стандардних одступања (колоне 1x2x3).

У колону 5 се из Обрасца ТР преноси просечан меродавни технички резултат (колоне 10).

У колону 6 се из Обрасца ТР преноси годишњи меродавни технички резултат текуће године (колоне 9).

У колону 7 уписује се стање резерви за изравнање ризика на почетку текуће године.

У колону 8 уноси се 3,5% износа из колоне 4 (колоне 4x0,035).

У колону 9 уноси се додатно повећање резерви за изравнање ризика израчунато према тачки 9. став 2. ове одлуке.

У колону 10 уноси се смањење резерви за изравнање ризика израчунато према тачки 10, односно тачки 4. став 2. ове одлуке.

У колону 11 уноси се стање резерви за изравнање ризика утврђено на крају текуће године, и то као разлика између збира износа у колонама 7, 8 и 9 и износа у колони 10. Када је неки од добијених износа у колони 11 негативан, уписује се износ од нула (0) новчаних јединица.

Прилог 1

НУМЕРИЧКИ ПРИМЕР ОБРАЧУНА РЕЗЕРВИ ЗА ИЗРАВНАЊЕ РИЗИКА

Образац TP

Годишњи и просечни меродавни технички резултати и стандардно одступање

Шифра	Врста осигурања (j)	Годишњи меродавни технички резултат (x_{ij}) у години				Просечан меродавни технички резултат посматраног периода $\bar{x}_j$	Стандардно одступање $S_{(x_{ij})_j}$
		2000.	2001.	2002.	2003.		
		1	2	3	4	5	6
01	Осигурање од последица незгоде	0,3609	0,3669	0,0750	0,4793	0,3205	0,1725
03	Осигурање моторних возила	1,4766	1,7010	1,2227	1,5127	1,4783	0,1967
07	Осигурање робе у превозу	0,6944	1,6471	2,6316	2,3268	1,8250	0,8587
08	Осигурање имовине од пожара и других опасности	0,7133	0,7169	1,3003	1,0454	0,9440	0,2840
09	Остала осигурања имовине	1,1274	1,7629	1,0369	1,3873	1,3286	0,3254
10	Осигурање од одговорности због употребе моторних возила	0,7998	0,4636	0,6796	0,4630	0,6015	0,1670
13	Осигурање од опште одговорности	0,0667	0,4960	0,0016	0,2054	0,1924	0,2195

Образац РЗИР

Обрачун резерви за изравнање ризика

(износи у динарима)

Шифра	Врста осигурања (j)	Техничка премија у самопридржају текуће године	Стандардно одступање $S_{(x_{ij})j}$	Број стандардних одступања из тачке 7. ове одлуке	Горња граница обавезе образовања резерви за изравнање ризика из тачке 7. ове одлуке (1x2x3)	Просечан меродавни технички резултат посматраног периода	Годишњи меродавни технички резултат текуће године	Стање резерви за изравнање ризика на почетку текуће године	Повећање резерви према тачки 9. став 1. ове одлуке (0,035x4)	Додатно повећање резерви према тачки 9. став 2. ове одлуке	Смањење резерви према тачки 10, односно тачки 4. став 2. ове одлуке	Стање резерви на крају текуће године (7+8+9-10)
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
01	Осигурање од последица незгоде	37.055	0,1725	1	6.392	0,3205	0,4793	355	224	0	5.884	0
03	Осигурање моторних возила	35.470	0,1967	1,5	10.465	1,4783	1,5127	392	366	0	1.220	0
07	Осигурање робе у превозу	8.699	0,8587	2	14.940	1,8250	2,3268	129	523	0	4.365	0
08	Осигурање имовине од пожара и других опасности	105.236	0,2840	2	59.774	0,9440	1,0454	1.137	2.092	0	10.671	0
09	Остала осигурања имовине	47.211	0,3254	3	46.087	1,3286	1,3873	543	1.613	0	2.771	0
10	Осигурање од одговорности због употребе моторних возила	145.866	0,1670	1,5	36.539	0,6015	0,4630	4.572	1.279	10.211	0	16.062
13	Осигурање од опште одговорности	3.151	0,2195	2	1.383	0,1924	0,2054	11	48	0	41	18
У К У П Н О		382.688	xxxxxx	xxxxxx	xxxxxxxx	xxxxxx	xxxxxx	7.139	xxxxxxx	xxxxxxx	xxxxxxx	16.080